

Psikolojik Kontrol Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Psikolojik Kontrol Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29450>

Ölçek Çeşidi: Uyarlama

Kaynak/Referans:

Sayı, M. ve Köndap, Y. (2010). Ergenin Anne-Babadan Algıladığı Psikolojik Kontrol: Psikolojik Kontrol Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. *Türk Psikoloji Yazıları*, 1325, 62-75.

Sorumlu Yazar: Melike Sayı

Geçerlik:

Ergen tarafından rapor edilen Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin anne ve baba formu için faktör yapısı temel bileşenler analiziyle değerlendirilmiştir. Ancak, verinin analiz için uygunluğunu sınımlamak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmıştır. Ergenin annesi için rapor ettiği KMO değeri 0.92 babası için rapor ettiği KMO değeri 0.93 olarak tespit edilmiş ve verinin faktör analizi için uygun olduğu görülmüştür. Yapılan temel bileşenler analizi sonucunda hem anne hem de baba için özdeğeri 1'den büyük olan iki faktör elde edilmiştir. Bu faktörlerin özdeğerleri anne için sırasıyla 5.84 ve 1.56, baba için 6.50 ve 1.62 şeklindedir. Scree grafiği incelendiğinde iki faktörlü çözümlenmenin uygun olduğu görülmüştür. Ölçeğin madde faktör yükleri Tablo 1'de sunulmaktadır. Oblimin rotasyon tekniği kullanılarak yapılan temel bileşenler analizi sonucunda Barber ve arkadaşları'nın (2007) sonucuna benzer şekilde eski ve yeni maddelerden oluşan iki faktörlü bir yapı elde edilmiş olmakla birlikte Barber ve arkadaşları'nın (2007; 2008) analizinde ortaya çıkan istisnalar burada da gözlenmiştir. Eski (klasik) maddeler arasında olan 4. ve 7. maddelerin yeni eklenen maddeler faktöründe yer alması, yine benzer şekilde yeni eklenen maddeler faktöründe yük almaması beklenen 13. maddenin eski maddeler faktöründe yük aldığı görülmüştür. Orijinal ölçekten farklı olarak yeni madde faktörü altında yer alan 9. madde ("yapmamam gerektiğini düşündüğü bir şeyi yaptım da kendimi suçlu hissettirir") ve 10. madde ("beni sık sık bir bakışla haksız yere karıştırdı") hem anne hem de baba formunda eski maddelerle birlikte yük almıştır. Yine eski maddelerden olan 5. maddenin ("ailedeki problemler yüzünden beni suçlar") hem anne hem de baba formunda yeni madde faktörü altında yük aldığı görülmüştür; ancak kültürlerarası çalışmada unutulmuş olan bu maddeyle ilgili bir karıştırmaya mümkün olmamıştır. Ölçeğin baba formunda çifte yük alan 4. ve 10. maddeler daha yüksek değerle temsil edildikleri boyutta kabul edilmiştir. Yeni maddelerin ayrılmış olduğu boyut, Barber ve arkadaşları'nın (2008) önerdiği gibi saymazlık ya da ebeveyn saymazlığı (ES) ve klasik psikolojik kontrol maddelerinin ayrılmış olduğu boyut ise psikolojik kontrol (PK) olarak adlandırılmıştır. Metnin sonraki bölümlerinde boyutlar bu şekilde anılacaktır. Faktörlerin açıkladığı varyanslara bakıldığında ergenin anne için rapor ettiği ES, toplam varyansın % 36.50'sini, PK ise toplam varyansın % 9.74'ünü açıklarken baba için sırasıyla bu değerler % 40.66 ve % 10.16'dır. Kültürlerarası çalışmada bulgularıyla tutarlı biçimde iki boyut arasındaki korelasyonlar da yüksektir. Bu değerler anne için .60, baba için .63 olarak elde edilmiştir. Ayrıca

anne ve babadan algılanan PK ve ES boyutları her ikisinde de ebeveynler arasındaki korelasyon .50'dir ($p < .001$). Faktör analizi sonucu ve boyutlar arasındaki yüksek korelasyon bu iki yapının birbiriyle oldukça ilişkili ancak aynı zamanda ayrı olduğına işaret etmektedir. PK ve ES olarak adlandırılan bu yeni yapıların benlik saygısı, yalnızlık ve zorbalık sorun davranışları üzerindeki yordayıcı güçleri, ağırlıklı çoklu regresyon analiziyle karşılaştırılmıştır. Regresyon analizlerinde ilk adımda ergenin yaşı ve annenin eğitim düzeyi kontrol edildikten sonra ikinci adımda PK ve ES boyutları ek edilmiştir. Tablo 2'den de izlenebileceği gibi ES boyutu, benlik saygısı ve yalnızlıktaki varyansın tek başına açıklarken zorbalıktaki varyansa her iki boyutun da katkıları olduğunu göstermektedir. Kavramsal yapılar olarak PK ile ES arasındaki örtüşmeyi sınamak ve PK ve ES'den birinin diğerinin açıkladığı üzerinde özgün bir varyans açıklayıp açıkklamadığını görebilmek için ilk adımdaki kontrol değişkenlerinden sonra ikinci adımda ES, son adımda PK regresyon analizine girilmiştir ve daha sonra ikinci ve üçüncü adımlardaki değişimin tersi uygulanmıştır. Sonuçlar, PK'nin açıkladığı varyans içinde ES'nin tüm sonuç değişkenleri için özgün ve ilave bir yordayıcı gücü olduğunu göstermiştir. Örneğin ES, yalnızlık ve benlik üzerinde ilave % 3'lük zorbalıkta ise % 4'lük bir varyans açıklamaktadır. PK'nin ise zorbalık sonuç değişkeni hariç ES'nin açıkladığı üzerinde ilave açıklayıcı bir gücünün olmadığını göstermektedir.

Güvenirlilik:

Araştırma örnekleminde Psikolojik Kontrol Ölçeği'nin her iki boyutunun da yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğunu görmüştür. Psikolojik kontrol ölçeğinin ergenin annesi için rapor ettiği Cronbach Alfa katsayıları ES boyutu için .85, PK boyutu için .77; baba formunda ise sırasıyla .89 ve .79 olarak bulunmuştur.

2 alt boyut ve 16 madde

Ebeveyn Saymazlığı (8 m): Ben konuşurken sözümü keser.

Psikolojik Kontrol (8 m): Eğer onu utandıracak bir şey yaparsam, beni görmezden gelmeye çalışır.

Derecelendirme: 4'lü Likert (1- annemin/babamın özelliklerine hiç benzemiyor - 4= annemin/babamın özelliklerine çok benziyor)

İletişim: mekmel@hacettepe.edu.tr

PDF: [psikolojik-kontrol-olcegi-toad.pdf](#)

Link: turkpsikolojiyazilari.com